

Henkilökuvassa **Aki Schadewitz**

Betonilehden henkilögalleriassa on haastateltavana tekninen päällikkö, rakennusmestari **Aki Schadewitz** (s. 1951 Virolahdella).

”Sudenkuoppien erikoisasiantuntija”, Aki Schadewitz ehdottaa tittelikseen. Tittelille on ainakin Betoni-lehdessä katetta: Aki oli näet syksyn 2011 Betonipäivillä luennoisemassa aiheenaan betonilattian valmistuksen sudenkuopat. Akin edellisen Betonipäiväluennon aiheena oli puolestaan kuntotutkimuksen sudenkuopat. Tuolloin, 1990-luvun puolessavälissä kuntotutkimukset olivat uutta; Aki oli niitä kehittämässä ja tekemässä silloisessa Imatran Voima Oy:n Betoni- ja maalaboratoriossa.

Ammattikoulusta käytännön osaaminen

Vaikka Aki on syntynyt Virolahdella, juuret ovat Haminassa. Perhe muutti sinne Akin ollessa 3-vuotias.

”En ollut innokas lukumies”, Aki kertoo keskikoulun jälkeisestä urapohdintoistaan. Lukion sijasta hän valitsi ammattikoulun rakennusosaston opinahjokseen. Tuntumaa rakentamiseen hän oli saanut apupoikana perheen omakotitalotyömaalla.

Edelleen hän pitää silloista ammattikoulua oman uransa kannalta hyödyllisimpänä opinahjona.

”Opiskelu oli erittäin edistyksellistä: vuoropäivinä teoriaa ja oikeiden talojen rakentamista. Työmaalla meitä oli ohjaamassa ja opettamassa pätevät ammattimiehet. Lisäksi heti opiskelujen alussa opettaja kysyi, ketkä tähtäävät jatko-opintoihin. Meitä tekuun menemistä suunnittelevia oli viisi. Saimme alusta lähtien hieman ekstraopetusta. Kun esimerkiksi teimme koulun omalla betoniasemalla oikeita betonituotteita ja massaa, meidät tekuun aikovat opetettiin myös suhteuttamaan betonia. Meille räätälöitiin myös hieman erilaiset matematiikan kokeet.”

Ampujasta tuli rakennusmestari

Ammattikoulun päätyttyä Aki meni töihin kotikalaisen Rakennusliike T. Rainion palvelukseen rakentamaan rivitaloja. Seuraavaksi oli vuorossa armeija. Aki oli jo tuolloin maajoukkueen ampuja, joten sotilasura Haminassa olisi ollut luonteva vaihtoehto. Seurakaverina oli MM- ja olympiatason ampuja sekä tuttuja varuskuntalaisia. Varuskuntaan oli lisäksi sukukytköksiäkin. Akin isä oli näet toiminut Haminassa varusmiesten kouluttajana ja sotilasmestarina eläkkeelle jäämiseensä saakka.

Sotilasura olisi voinut olla Akillekin ampu-aurheilun huipulla jatkamisen kannalta luonteva vaihtoehto. Akin Einari-isä oli sotaansioistaan palkittu Mannerheimristin ritarin nimityksellä. Aki sanoo kuitenkin todenneensa, ettei pojasta tässä asiassa polvi parane. ”Eiköhän meidän sukumme ole antanut maan puolustukselle jo sen mitä oli annettavissa.”

Aki halusi ja pääsi suorittamaan asevelvollisuuttaan pioneeripataljoonaan Korialle. Syynä oli se, että sieltä sai samalla tekuun pääsyä varten vaadittua harjoitteluaikaa. Armeija-aikana ampumaharjoittelu jäikin vähäiseksi. ”Vanhoilla pohjilla” Aki tosin osallistui vielä varusmiesaikanaankin kansainvälisiin kisoihinkin.

Hän naurahtaa, että ilman paineita menestys oli varsin hyvä. Tuloslistalla taakse jäi muun muassa kansainvälisiä olympiatason ampuja. Ampumaharrastus jäi kuitenkin kokonaan, kun Aki vuonna 1972 aloitti rakennusmestariopinnot Kotkassa. Menestyminen kansainvälisellä tasolla olisi vaatinut täysipäiväistä harjoittelua, johon ei siinä elämäntilanteessa enää ollut mahdollisuutta satsata.

Tekussa ammattikouluopinnoista oli Akin mukaan äärettömän iso hyöty. Jo valmiina ammattimiehenä pystyi myös tekemään täysipainoisesti kesätöitä: koulun välikesät hän oli tekemässä omakotitaloja ja kesämökkejä. Veli-pojan, joka opiskeli myös rakennusmestariksi, kanssa niitä rakennuksia urakoitiin.

”Oltiin nuoria ja itsevarmoja, eikä urakoita pelätty ottaa vastaan”, Aki naurahtaa nyt. ”Talot ja mökit ovat kuitenkin edelleen pystyssä, ei niitä hutiloiden tehty.”

Aki kertoo viihtyneensä erinomaisesti työmailla. Rakennuksen valmistumisesta saa aivan erilaisen tyydytyksen kuin paperitöissä. Työmaalla kuitenkin näki, että harva kaveri lähti normaalisti vanhuuseläkkeelle, sairaseläke oli se tavallisempi syy työuran lopettamiselle. Tuntui varmemmalta hakea lisäkoulutusta ja pyrkiä vähemmin fyysisesti kuluttavalle uralle.

Teknilliseen kouluun mennessään Aki suunnitteli, että pyrkisi vuoden kuluttua teknilliseen opistoon. ”Mieli muuttui, kun näin, miten vastuullisiin tehtäviin myös rakennusmestarin koulutuksella voi halutessaan edetä. Sekin vaikutti, etten halunnut kuluttaa koulunpenkillä yhtään ’ylimääräistä’ vuotta.”

Rautateitä sähköistämään

Aki valmistui 1975, jolloin työmaamestareista oli valtava pula. Työpaikkoja ja ottajia oli valittavaksi. Akikin kertoo laittaneensa hakupaperit neljään tunnettuun yritykseen, joihin kaikkiin olisi otettu – tilanteesta johtuen ilman haastattelua.

Talonrakennuspuolelta valmistuneen Akin valinta tuntuu hieman yllättävältä: hän meni IVO:n voimajohto-osastolle työnjohtajaksi.

"IVO oli aloittamassa ns. atomirenkaan voimalinjan rakentamista ja he pestasivat peräti 20 uutta rakennusmestaria linjarakennukseen sekä rautateiden sähköistykseen. IVO maksoi parempaa palkkaa kuin rakennusliikkeen ja edut olivat muutenkin hyvät. Siis sinne", Aki kertoo päätöksestä. Näkemättä hän ei kuitenkaan paikkaa valinnut, vaan kävi haastattelemassa paikan päällä tulevan työnantajansa.

"Olin 9 vuotta sähköistämässä rautateitä. Se oli mielenkiintoista aikaa, jota ei ole tarvinnut katua. Kouvola-Vainikkala-Imatra-ratatöissä olin 2,5 vuotta, sitten Seinäjoki-Ylivieska-Kokkola-radalla vuoteen 1984 ja vielä 1,5 vuotta matkatoissa Savon radalla."

Pelkkää radanrakentamista nuoren miehen elämä ei kuitenkaan ollut. Aki löysi Kouvola Limingasta kotoisin olevan Arja-vaimon, joka opiskeli tuolloin kieli-instituutissa. Oman työnsä mukana Kokkolaan muuttoa puolsi se, että osin ruotsinkieliseltä paikkakunnalta voisi löytyä vaimollekin paremmin töitä. Kokkolassa perhekin kasvoi, siellä syntyivät tytär ja pojista vanhempi, nuorempi poika on paljasjalkainen vantaalainen.

Betoni tutuksi jo ratatöissä

1980-luvun puolessa välissä ratojen sähköistystöihin tuli vuoden tauko. Se käänsi Akin työuraa uuteen suuntaan. Työnantaja tosin pysyi vuoteen 2001 asti samana, vaikka nimi muuttui IVOsta Fortumiksi. Sen jälkeen puolestaan yritys vaihtui Contesta Oy:ksi, mutta työ ja työpaikka pysyivät samassa osoitteessa. Vuodesta 2004 lähtien Contesta on toiminut myös Paraisilla, jossa se jatkaa Consolis Technology Oy:n materiaalilaboratorion ulkoista tes-

1 Betonimies Aki Schadewitz on myös musiikkimies: kotona on kolme kitaraa, joita hän omien sanojensa mukaan hieman näppäilee. Muusikkojen ja konserttien kuvaajana Aki on lähes puoli ammattilainen ja toimii Back to the Sixties -yhdistyksen hovivalokuvaajana. Joskus harvoin Aki on itsekin kuvassa. Tässä (Aki kuvassa vasemmalla) vanhan työkaverin ikuistamana Jay Goeppnerin (USA) konsertissa Tampere-talolla. Kitaristina Tapani Lepomäki.

tausliiketoimintaa.

Voimalaitosrakentaja IVO perusti Muhok-selle oman maa- ja betonilaboratorion jo vuonna 1949. IVolla oli jo silloin oivallettu, että betonin säänkestävyyttä pystytään parantamaan. Kun konsulttipalveluja ei ollut tarjolla, perustettiin oma tutkimuslaboratorio. Sen vetäjäksi tuli betonialan arvostettu ammattilainen DI *Jukka Vuorinen*. Jo vuonna 1955 laboratorio sai hyväksytyt koetuslaitoksen arvon. Sittemmin se muutti Ouluun ja vuonna 1983 Vantaan Myyrmäkeen, samoihin tiloihin, jossa Akinkin työhuone edelleen on.

Aki kertoo, että betoni tuli toki tutuksi myös ratatöissä. Onhan voima- ja ratajohdtopylväillä vankat betoniperustukset. Hän laskeskelee teetäneensä perustukset ainakin 8000 pylväälle. Säänkestävyyssiä tulivat tutuiksi jo mestarinuran alkutaipaleella. Esimerkiksi sähköasemat ovat tavallisesti huonoilla suoperäisillä joutomailla ja muutenkin suojaamattomina taivasalla, jolloin siellä olevat betoniperustukset joutuvat koviin olosuhteisiin.

”IVOn voimajohto-osasto koulutti työnjoh-toa aktiivisesti myös betoniasioista. Itse olin ensimmäistä kertaa Oulussa IVOn betonilaboratoriossa kurssilla jo vuonna 1976.”

Kun laboratoriossa sitten loppuvuodesta 1984 oli apulaislaboratoriomestarin paikka auki, Aki päätti hakea jo osin tuttuun paikkaan. Edessä oli paitsi työpaikan, myös perheen muutto Vantaalle.

Aki pääsi laboratoriomestari *Toivo Humalojan* työpariksi. Aki nostaa pitkän linjan konkari oppi-isäkseen, jolta hän sai korvaamattoman hyvät eväät omaan työhönsä.

”Pääsin ammattitaidon kehittämisen kan-nalta aitiopaikalle, viralliseen testauslaitokseen, joka myy monipuolisia asiantuntijapalveluita vaativiin betonikohteisiin. Korjausrakentami-seen liittyvän tiedontarpeen kasvu, joka ajoit-tui 1990-luvun alkupuolelle, toi runsaasti uusia haasteita betonialan asiantuntijoille erityisesti lähiörakentamisen julkisivujen rapautumiseen liittyen.”

Pakkasenkestävää betonia jo 1950-luvulla

Pakkasenkestävyyteen liittyvät määräykset betonijulkisivuille tulivat Betoninormeihin vasta vuonna 1980. Väite, ettei betonin pakka-raputumisilmiötä aikaisemmin tunnettu, on Akin mukaan vahvasti liioiteltu. Esimerkiksi IVolla betonin pakkasenkestävyyttä parantavat lisäaineet oli otettu voimalaitosrakentamisessa käyttöön jo 1950-luvulla Pyhäkosken voimalai-tosrakentamisen kokemusten perusteella. Ei ihme, että vanhoissa voimalaitoksissa betoni on niiden ikä huomioon otettuna edelleen hyvässä kunnossa.

Myös kuntotutkimusperinne on IVolla pitkä. Voimalaitoksissa tehtiin betonirakenteille jo

alusta lähtien säännöllisesti ns. 5-vuotistar-kastuksia vähintään silmä määräisen arvion perusteella. IVO alkoi myydä betonin kunto-tutkimuksia 90-luvun alkupuolella myös ulko-puolisille asiakkaille. Edelläkävijä IVO oli myös betonin ohuthietutkimuksessa. Se oli erityisesti DI *Pertti Huovisen* ja laboratoriomestari *Toivo Humalojan* kehitystyön tulosta.

Nykyään Contestan tuotesortimenttiin kuuluvat rakennus- ja kivimateriaaleihin ja -tuotteisiin sekä uudis- ja korjausrakentamiseen liittyvät testaus-, tutkimus-, laadunvarmistus-, kuntotutkimus- ja kehityspalvelut. Vantaan betonilaboratorion osalta testaustoiminnan keskeiset osat on akkreditoitu ja eräiden tuoteryhmien osalta se toimii myös Rakennustuotedirektiivin mukaisena ilmoitettuna testauslaitoksena. Akin työsarkaa ovat viime vuosina olleet erityisesti betoniin liittyvät rek-lamaatioselvitykset.

Kuntotutkimus Viipurin kirjastossa

Uransa yhtenä helmenä Aki pitää *Alvar Aallon* suunnitteleman Viipurin kirjastorakennuksen betonirungon kuntotutkimuksen tekemistä. Ulkomaiset kohteet ovat muutenkin jonkin verran maustaneet työuraa: Esimerkiksi Pie-tarissa Akin teki tupakkatehtaan lattiapinnoitteiden tartuntakokeita. Svetogorskissa puolestaan vanhan suomalaisten rakentaman vesivoimalaitoksen 3-koneen vesiteiden betonirakenteen kuntotutkimuksen alihankintana Fortumille, joka modernisoi voimalaitoksen koneiston.

Verkostot tärkeitä

Betoniyhdistykseen Aki kertoo liittyneensä heti laboratorioon tullessaan. ”Myös yrityksemme on By:n kannatusjäsen. Osallistumme yhdis-tyksen toimintaan aktiivisesti eri toimikuntien jäseninä ja mm. normi- ja standardiehdotus-ten lausuntojen antajana. Betonilaborantti- ja myllärikoulutuksessa olemme olleet tiiviisti mukana, maaliskuussa laboratoriomme on taas tulossa viitisenkymmentä kaveria kou-lutukseen. He käyvät täällä läpi käytännössä kaikki betonilaborantin tavalliset tehtävät ja betonin testaukset. Itse käyn pitämässä kurssilla myös luentoja. Myös 1-luokan betonityönjohta-jakurssilla sekä betonin korjauskurssilla olen ollut luennoitsijana”, Aki kertoo.

Luentokeikkojen lisäksi Aki on ollut mukana By-julkaisujen työryhmissä, muun muassa BY 42 Betonijulkisivun kuntotutkimusohjetta ja BY 41 Korjausohjetta tekemässä.

”By:n toimikunnissa on päässyt tutustumaan betonialan huipputyyppeihin, luomaan ver-kostoja. Jos on ammattiasioista kysyttävää, on helppo soittaa puolin ja toisin”, Aki korostaa.

Komennustöissä aktiivista liikuntaa

Entä harrastukset? Ampumisen lisäksi Aki kil-

paili nuorena myös hiihdossa, lentopalloa hän pelasi lähinnä kuntoilumielessä alasarjoissa. Hiihtoharrastus jatkui kuntoilumielessä ampu-mista pidempään.

”Toisin kuin joskus oletetaan, komennuspo-rukoissa harrastettiin hyvin aktiivisesti kaiken-laita liikuntaa: hiihtoa, lentopalloa ja pesäpalloa paikallisissa sarjoissa. IVO rahoitti harrastuksia ja järjesti kisojakin. ’Ryppykavereita’ ei mat-kassa juuri ollut, he eivät noissa hommissa pitkään pärjää.”

Aki on valmentautunut ja juossut mara-toninkin. Urheiluvammojen myötä tahti on kuitenkin maltillistunut. Nyt kuntoilulajina on lähinnä uinti.

”Kuntoilun sijasta harrastan ruuanlaittoa, joka näkyy myös vyötärössä”, Aki naurahtaa. Ruuanlaittoharrastus kokoaa viikonloppuisin lähiseudulla asuvat perheenjäsenet yhteisen aterian ääreen. Lasten lisäksi pöydässä istu-vat jo myös kaksi lapsenlasta, 2- ja 4-vuotiaat vilkkaat pojat.

Akin ja Arjan kolmesta lapsesta tytär opiskeli vaatesuunnittelun artemioksi, poika it-puolen tradenomiksi. Nuorempi poika on seurannut isänsä jälkiä rakennusalalle ja työskentelee myös Contestassa.

Musiikki ja valokuvaaminen yhdistyvät

Aki luonnehtii itseään kotimusiikoksi. ”Kotona on kolme kitaraa, kaksi akustista ja yksi sähköinen keräilyharvinaisuus, joita silloin tällöin näppäilen. Ehkä eläkkeelle jäätyäni sitten aktiivi-semminkin”, hän toteaa ja näyttää kännykästään kuvaa kitarakokoelman helmestä, ruotsalaisesta Hagström vuosimallin 1959 -sähkökitarasta.

Musiikin lisäksi Aki innostui jo opiskeluai-kana valokuvaamisesta. Nyt hän on yhdistänyt musiikin ja valokuvaamisen luovalla tavalla. Aki toimii Back to the Sixties -yhdistyksessä, jossa hänestä näyttää tulleen yhdistyksen virallinen kuvaaja isommissa ja pienemmissä konserteissa. Yhdistyksen ovat perustaneet 60-luvun tunnetuimmat bändit, jotka toivat rockin Suomeen.

Haastattelun lomassa Aki vilauttaa muu-tamia kuvia omalta koneeltaan: upeita kuvia konserteista ja artisteista. Monet kuvista ovat päätyneet yhtyeiden omille kotisivuille ja alan julkaisuihinkin.

Aki ja Arja ovat kolonneet niin kotimaan konsertit kuin Liverpoolin Beatles-viikotkin. ”Kamera on tietysti aina mukana. Kovin usein kuviin ei itse joudu”, Aki vastaa, kun toimittaja kyselee kuvaa Henkilökuvajuttuun. Yksi sentään löytyy: kaverin ottama kuva Tampere-talolta Beatles Happeningistä viime tammikuussa.

Sirkka Saarinen, toimittaja